

ČESKÉ PRÁVO

ČASOPIS SPOLK NOTÁŘŮ ČESKOSLOVENSKÝCH

ŘÍDÍ PROF. EM. SVOBODA S KRUHEM REDAKČNÍM.

VYCHÁZÍ KAŽDÝ MĚSÍC MIMO ČERVENEC A SRPEN. — REDAKCE A ADMINISTRACE V PRAZE-II, JINDŘÍŠKÁ UL. Č. 18. — PŘEDPLATNÉ ROČNĚ 40 Kč I S POŠTOVNÍ ZÁSILKOU — JEDNOTLIVÉ ČÍSLO 4 Kč.

ROČNÍK X.

V PRAZE, V DUBNU 1928.

ČÍSLO 4.

Dr. Rudolf Král:

K otázce vedení směnečného rejstříku.

Sporná otázka vedení směnečného rejstříku nedoznala definitivního řešení ani novou osnovou notářského řádu, ani řádu směnečného — otázka ta v dosavadních ustanoveních zákonných nemá dostatečně spolehlivé opory a chyba netkví ani tak v nedostatečnosti neb nedostatečné přesnosti zákonných ustanovení, jako spíše v násilném zasahování státní správy — v našem případě ministerstva financí — do legislativy (za Rakouska) na straně jedné, právě jako na straně druhé v jakési ochotné povolnosti kruhů notářských vůči oněm neoprávněným zásahům (doba předválečná).

Bude, dle mého mínění, teprve postupem času, pozvolna, kus po kuse, část po části a s trpělivostí, hodnou tohoto úkolu, odbourávati onen umělý nános v různých partiích naší notářské praxe, abychom praxi konformovali ustanovením zákona, abychom se stali věrnými strážci, ano palladiem oněch záruk, jež zákon sám poskytuje.

Otázka směnečného rejstříku není pouze podřadnou otázkou kancelářského záznamu, nikořiv, souvisí přímo s výkonem notářského úřadu, proto nutno zaujati vůči ní stanovisko přímé a nebojácné, je nutno hledati řešení této otázky, nikoli však hledati cesty, jak otázku obejít.

Po mém soudě, máme-li správné stanovisko zaujati ke směnečnému rejstříku, nutno především jasně si uvědomiti, co je protest vůbec, jakou funkci má při protestu notář, co osvědčuje a jakou formu dává tomuto osvědčení — tímto postupem budeme při svém šetření hleděti především zjistiti, jaká jsou ustanovení zákonná a pokud a jak tato ustanovení byla aplikována v praxi, čímž nejlépe vynikne disparita praxe a zákona a ukáže se, jak daleko odcizila se praxe ustanovením zákona a zda a pokud je tato skutečnost na prospěch jednak stranám, jednak stavu notářskému, při čemž chci výslovně vyzdvihnouti, že stránku vhodnosti neb účelnosti, zkrátka prohabilitu, ponechávám úplně stranou a sleduji výlučně hledisko právní.

Zákonná ustanovení ve příčině protestu obsažena jsou jednak v čl. 87—90 směn. ř. a § 89 notář. ř.

Definice protestu v citovaných ustanoveních zákonných není, aniž bychom chtěli anticipovati, můžeme přece říci všeobecně, že protest je solenní forma, slou-

žící ku zjištění určitých důležitých praesentací směnky, jež jsou nutny při výkonu směnečných práv.

Na I. kongresu německých notářů, konaném roku 1902 v Berlíně, kterýžto kongres obšírně se zabýval otázkou vhodnosti protestu a účelnosti téhož vůbec, obšírnými vývody k objasnění celé materie přispěl podstatně Dr. Vilém Bernstein; jeho střízlivé a jasné vývody postrádají však — což nemá zníti jako výtka — notářského cítění.

Kongres zabýval se především prinoifidním hlediskem, zda k zajištění práv směnečných třeba je protestu vůbec za účelem osvědčení určitých prohlášení neb určitých skutečností a vyslovil zásadu, že protestu je nutně třeba, dal však současně výraz přesvědčení, že osvědčení protestní mělo by býti provedeno na směnce neb její allongi, jelikož osud směnky má býti vyznačen na směnce samotné.

Stanoviv tyto zásady zabýval se kongres v dalším průběhu, jakých reforem je třeba ohledně

- a) protestujícího orgánu,
- b) protestního jednání,
- c) ověření protestu,
- d) protestního rejstříku.

Je zajímavo, že volání z kupeckých kruhů (valná většina obchodních komor) aby protestní úkony mohly býti také prováděny poštovními úředníky (důvod = zlevnění protestu) kongres odolal důstojně a pevně, nedávaje se při tom nikterak ovládati stanoviskem lucrativním neb chlebařským: solennost formy protestních úkonů a znalost práva (negativně: stupeň vzdělání poštovního úředníka neuzpůsobuje téhož k těmto úkonům) vyžadují kategoricky, aby protestní úkon předsevzat byl buď notářem neb soudním úředníkem.

Ve příčině rejstříku směnečného konstatuje kongres výslovně, že stylisace čl. 90 směnečného řádu je nejasná potud, pokud přesně nefixuje, zda směnečný rejstřík má obsahovati

- a) prvopisy protestu,
- b) opisy protestu,
- c) duplikáty protestu.

Kongres nedoporučuje, aby protesty byly zapisovány do vázané knihy protestní (protestního rejstříku), je-

likož to prý působí ve větších městech obtíže (což dle mého skroniného mínění nemá býti nikterak rozhodující), naopak vyslovuje názor, aby vyhotovené protesty byly zařazovány v knize, kde by byly opatřeny řadovými čísly.

Vrátíme se nyní znovu k zákonným ustanovením a vývoji praxe u nás.

(Pokračování příště.)

JUDr. Anděla Kozáková, kand. notářství.

Nový směnečný zákon.

(Dokončení.)

§ 80 doplněn novým ustanovením, naším právem postaráným, že při směnkách »na viděnou«, jež nebyly předloženy ku placení ve lhůtě, dle zvláštního příkazu ve směnce obsaženého, anebo, není-li zvláštního příkazu, ve dvou letech po dni vystavení, promlčuje se směnečný nárok ve třech letech ode dne uplynutí této presentační lhůty.

§ 81 jedná o promlčení postihových nároků majitele směnky proti výstavci a ostatním předchůdcům, které jest upraveno — hledíc k pokročilé komunikaci — jednodušeji bez rozlišování a vypočítávání různých míst splatnosti (na př. co do ostrovů Faröorských); je-li směnka splatna v Evropě, promlčují se postihové nároky majitele ve třech měsících, jinak v šesti měsících.

Promlčení proti majiteli směnky počíná se prvním dnem po učiněném protestu, byl-li protest prominut, prvním dnem po dnu dospělosti směnky. Tím rozřešena je otázka, čítá-li se den učiněného protestu jako den prvý v ten smysl, že se den tento nezapočítává do promlčecí lhůty.

§ 82 normuje promlčení nároků postižných dlužníků, kteří směnku vyplatili, podobným způsobem jako upraveno jest promlčení postihových nároků majitele směnky v paragrafu předcházejícím, ale mluví o nárocích postižných dlužníků, kdežto dosavadní směneční řády mluvily o »Regresansprüche der Indosanten«.

§ 83 pojednává o přetržení promlčení směnečných nároků. Na rozdíl od rak. směn. řádu přetrhuje se podobným způsobem žaloby a nikoliv dodáním žaloby. Zjednána tím dohoda s platným právem občanským.

Ustanovení § 84, že promlčení staví se právoplatným zavedením umořovacího řízení, převzato z práva uherského a shoduje se s osnovou o umořování listin.

V odd. XV. pojednávajícím o právech směn. věřitele, vypočítávají se osoby, které jsou směn. zavázány. Jsou to: příjemce, výstavce, indosant, rukojmí a čestný příjemce a to rukou společnou a nerozdílnou. Tímto jednoduchým vytčením solidárnosti odpadl dřívější odst. 3., čl. 81.

Ustanovení § 88 zák. jednajícím o kompensaci (odpočtení), nebylo rovněž obsaženo v bývalém směn. řádu rak., kde otázku tu bylo řešiti dle ustanovení obč. zák. Ustanovení o kompensaci převzato ze směn. řádu uh., ale při tom na místě slova: »soudního rozsudku« použito výrazu »soudního rozhodnutí«, aby se tím zahrnulo i soudní usnesení. Dle toho jest kompensabilní pohledávka, spočívající na právoplatném rozhodnutí soudním, nebo na narovnání soudně vykonatelném. Zajisté jen nedopatřením vynechán byl vykonatelný spis notářský, který jest také titulem exekučním.

§ 89 má v odstavci 3. nové ustanovení o promlčení žaloby z obohacení. Dle této žaloba na výstavce nebo příjemce, jichž směnečný závazek zanikl promlčením nebo směnečným obmeškáním promlčuje se ve třech letech ode dne zániku směnečného závazku. Toto nové a jistě důležité ustanovení bylo zavedeno, aby se předešlo různým pomlčecím lhůtám i třicetiletým a různým lhůtám na Slovensku a Podkarpatské Rusi.

V kapitole XVII., jednající o osvědčení (protest) není změn, až na to, že používáno jest již »veřejný notář« místo dosavadního »notář« a že v § 97 stanovena nová povinnost notáře vydati na žádost stran prostý nebo ověřený opis protestu, avšak za náhradu výloh.

Důležitá jsou ustanovení oddílu XVIII., jednajícího o místě a čase ku presentaci a k jiným úkonům ve směnečném styku.

Novum obsahuje § 98 v tom, že presentaci směnky ku přijetí nebo placení, vyžádání si směnečného duplikátu, jakož i všechny ostatní úkony, které jest provésti podle tohoto zákona vůči určité osobě, dlužno vykonati v její obchodní místnosti a není-li takové, v jejím obydlí, a to od 9 do 12 hodin dopoledne a od 2 do 5 hodin odpoledne. Rakouský řád směnečný takového ustanovení neměl vůbec a pro Prahu dosud platí ministerské nařízení ze dne 30. července 1853, že směnky mají se předkládati ku placení a osvědčovati platebního dne od 1. do 5. hodin odpoledne a po oba zbývající dva všední dny od 9. hod. ráno do 5. hod. odpolední. Rozdíl je v tom, že směnku lze protestovati již v den splatnosti od 9. hod. dopolední a nelze ji protestovati v hodinách mezipoledních. Pro notářské kanceláře je v tom celkem nevýhoda, neboť první den se směnky pravidelně neprotestují a nahromadí-li se poslední den více smenek, je dosti těžko protesty obstarati v odpoledních hodinách, kdy se ponejvíce směnky teprve stranami k protestu přinášejí.

Na jiném místě anebo v jiných denních hodinách může se státi protestace jen se svolením účastníků a novum je, že toto svolení musí se v protestu poznamenati. (§ 98 odst. 2.)

Zákon o vlivu vyšší moci na vykonávání směnečně právních úkonů převzat doslovně v § 100.

Velmi důležitý je oddíl XIX., pojednávající o vadných podpisech. Jedná se zde o podpisu, učiněném znamením ruky nebo křížkem. Dle čl. 94 sm. řádu rak. byl podpis učiněný křížkem nebo jiným znamením ruky platným jen tehdy, byl-li soudně nebo notářsky ověřen. Dle § 101 nového zákona směnečného prohlášení, která na místo jménem byla učiněna křížky nebo jiným znamením nemají platnosti směnečné vůbec.

Jak dalece toto ustanovení je správným a pro potřeby denního života praktickým, o tom nebudu pojednávat, upozorním jen na to, že vládní osnova převzala ustanovení uherského zákona, dle něhož znamenání křížkem nebo jiným znamením ruky bylo sice také neplatné, výjimkou však platilo u osob, které pro tělesnou vadu nemohou se podepsati svým jménem, byl-li podpis ten soudně nebo notářsky ověřen. K usnesení senátu přijato však, že podpis znamením ruky je vůbec neplatný.

Dle toho tedy osoby, které neumějí nebo nemohou na př. pro zranění psáti, mohou podepsati směnku jen zástupcem.

Odst. 2. § 1z1 obsahuje nutné a správné ustanovení, že ku platnosti směnečných prohlášení osob slepých,